

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

"ΔΡΟΜΟΙ ΚΑΙ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ,"

Ποιητική Συλλογή

του κ. Θρασύβουλου Σταύρου

"Όσο ή αισιαιτικότητα του ανθρώπου γίνεται πιο φθινα, κ' ή ψυχικότητα πιο θαυδία, τόσο ή προτίμηση στη λυρική ποίηση μεγαλώνει. Για τοῦτο βλέπουμε τὸ Στίχο νὰ μὴν ὑπερεκτείνεται, ὅπως σὲ περασμένα χρόνια, τὴν ἐπική καὶ τὴν τραγική μούσα, μὰ τὸ περισσότερο, ἂν ὄχι ἀποκλειστικά, νὰ πλουτίζει τὴ λυρική τέχνη. Ἀπὸ τότες μάλιστα πὺν ἀναγεννηθήκαρε τὰ νέα μας γράμματα, μετὰ τὴν καθιέρωση καὶ τὴν καλλιέργεια τῆς δημοτικῆς μας γλώσσας, ἡ ποιητικὴ ἔκφραση τοῦ ἐσωτερικοῦ μας πάθους, ὁ λυρισμός, φανερώθηκε μετὰ μίαν ἀλλήλοισιν καινούριαν. Δείγμα καὶ τοῦτο, τῆς θαυδίας ἀνταπόκρισης τῆς γνήσιας γλώσσας πρὸς τὴν ψυχῇ.

Βέβαια, μέσα σπὴν τόση κίνηση πὺν παρατηροῦμε γύρω στὴ λυρική ποίηση, δύσκολα θ' ἀπαντήσουμε καὶ θὰ ξεχωρίσουμε ἄξια δείγματα τῆς ἁδολῆς τέχνης. Συχνότερα μὰς ξαφνίζει ἕνας θερμὸς ἐνθουσιασμός πὺν καταντᾷ σὺν παρουσίασμα μᾶς κατῆς ἔκφρασης λυρισμοῦ, πὺν ὅσο κι ἂν ἔχει συγκίνησι, καρδιά καὶ φαντασία, ὅμως μόνο ποίηση δὲν ἔχει. Τ' εἶναι λοιπὸν ἀπὸ τὸ μακρὸ φίλτρο, πὺν μπορεῖ κ' ἐμπυκρῶνει, φρερῶνει καὶ θερμαίνει τὸ τραγοῦδι; Ἀπλὰ νὰ τὸ ποῦμε: Εἶναι ἡ γνώση τῆς τέχνης. Ὅλα τᾶλλα στοιχεῖα πὺν μπορεῖ νὰ συγκεντρῶσει κανεὶς γιὰ τὴ δημιουργία, ὅσο κι ἂν εἶναι ἀπαραίτητα, σβήνουνται καὶ γάνονται ἅμα λείπει ἀπὸ τὸ δημιουργὸ τους ἡ πνοὴ ἐκείνη ἡ ἰδιαίτερη, πὺν μόνο τὸ νόημα τῆς τέχνης μπορεῖ νὰ μὰς τὴ χαρίσει. Κ' ἐδῶ ἐννοοῦμε τὴν τέχνη τῆς ἔκφρασης, τὴν τέχνη τῆς διατύπωσης, τὴν τέχνη γενικά τοῦ Λόγου. Τὸ ποιητικὸ διανόημα, γιὰ νὰ κρυσταλλωθεῖ καὶ νὰ λάμψη παντοεινὰ, πρέπει νὰ γυθθεῖ σὺν στίχο ἄκραιο, ἀτόφιο, δίχως καμὲν προσποίηση, μετὰ φυσικότητα, δίχως πλασιασμούς καὶ παραφροσύματα. Ἐπὶ τὸ μέτρο κ' ἡ ῥίμα τοῦ στίχου. Ἐνὸ εἶναι ἀπὸ τὰ οὐσιαστικότερα χαρακτηριστικά, πρέπει νὰ φαίνεται καθαρὰ πὺς ὑπερεκτείνε μόνο μετὰ πίστη καὶ ἀκριβείαν, τὴν ἔκφραση, γιὰ νὰ γίνεται αὐτὴ χαριτωμένη καὶ λυγρὴ, μεστὴ καὶ διπρεγᾶδιαστη. Ἄμα τὰ τεχνικά μέσα τραδιοῦνται μετὰ τὸ στασιῶ, ἡ ἔκφραση χοντραίνει, ἡ ποιητικὴ διατύπωση τρακκίζει, καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ ἀπόλαυση σβήνει, σὲ ἄνυχο ξεδύσασμα τοῦ λυρικοῦ ἐνθουσιασμοῦ.

Ἀπὸ τοὺς λίγους νέους ποιητὲς πὺν πρωτοφανερῶνται ὀπλισμένοι μετὰ τὴ γνώση τῆς τέχνης, πῶς νὰ λογαριασθεῖ ὁ κ. Θρασύβουλος Σταύρου. Εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ποιητὲς ἐκείνους, πὺν ὑποβάλλουν σὲ κάθε τραγοῦδι τους μίαν ἰδιαίτερη ποιητικὴν διέγερση, καὶ τὸ κάνουν μετὰ τὸν καλύτερο τρόπο. Μὰ γιὰ νὰ τὸ κατοφείρουν αὐτὸ, πελειοῦνε πολλὸ τὸ θέμι τους, ἐννιάζουν τὴ δύναμή τους, ψάχνουν δίνοντας «δρόμους» καὶ τὰ «μονοπάτια» πὺν μποροῦνε νὰ τοὺς φέρουν πρὸς ἐπιτυχία. Κι ὁ δὲν ἔχουν νὰ παρορυσάσουν ἑνὴν παραγωγή πλούτου, μὰς χαρίζουν ὅμως μετὰ διαλεχτὴ καὶ μετρομένη ἀξιοφύλητη τέχνη.

Ἡ πρώτη αὐτὴ λυρική συλλογὴ τοῦ ποιητῆ Θρασύβουλου Σταύρου, περιέχει σαράντα ὅλα ὅλα τραγοῦδια, καὶ κλείνει ἐργασία πὺν ἔγινε σὲ κάμποσο χρονικὸ διάστημα. Δείχνει εἶτοι ὅτι διαλεχτό, ὅτι χαρακτηριστικὸ, ρούφηξε ὁ ποιητὴς, λυρικὸ μέλι ἀπὸ τὰντὴ τοῦ ψυχικοῦ του κήπου. Τὸ αἶσθημά του πάντα μὰς δίνεται, θαυδὸν καὶ ἄκραιο, βγαλμένο ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς. Ἡ ἀγάπη τὸν ἀγκινεὶ σὲ θερησκεία.

Στῆς Σπουδῆς στρατιώτης

τὴ σιρὰ ἐγώ.

Μὰ οἱ ὁρμές τῆς νιότης

πὺς σὺν σέϊσμοι σου σπαρταροῦν!

Κ' ἡ Σπουδὴ, πλανεύρα,

πάλι ἂ με σέρνει, ἡ σκέψη

στὴ γύλῳ τῆς Ἀράτης

ἐξαιώλῳται.

Οἱ χερὲς τοῦ δίνονται «ἐδαφικὲς καὶ ὠρεῖες», κ' οἱ μεταγχολίες τὸν σέρνουν σὲ ὠρεῖες.

Μὰ ἐμεὶ ἡ ψυχὴ μου ἀπ' τὸ θαύσειον καιρῶν πρωτόγονων φευγάτη, ὅπου τὸν ἥλιον τρομάρας προδοῦσαν στὴ θανή του θοῖροι, ἦρθε νὰ πιεῖ λυκόφωτον μὴ στάλα, πὺν μες σπὴ ἐκστατικὰ σου τὰ μεγάλα μάτια ἔχει μείνει.

Ὁ ποιητὴς, παιδὶ τῆς Ἰωνίας, διπρὸ τὸ φῶς, πασίζει νὰ ξεδιαλῶσει τὸ μυσιόριο τῆς ζωῆς, λατρεῖ καὶ λιμπίζεται μὴ λάμψη ἀλήθειας, καὶ πόση ἀπογοῖτηρ ἀσπάρει σὲ νιώθει νὰ σέρνεται σὲ σιρὰ τες χιμαϊρικὲς!

Στῶν νεανικῶν ἰδανικῶν τὴ φόρα

Κολχίδες ὀνειρεύτηκα καὶ τώρα,

πὺν δέθηκα στὴν ἄκρη αὐτὴ ἀπ' τὴ Μοῖρα,

τρέμω σὲ νιώθω πὺς, σπρὸ ἥλιον ἀγνάντια

τὰ λιγρίδια ὡς ἀστράφτον τὴν πορφύρα,

τὸ νοῦ μοῦ σέρνουν, ψεύτικα διαμάντια.

Ὅμως, κάποτε, κάποτε, ἡ ὁρμή κ' ἡ δύναμη πὺν δάξει στὴν ἀρχὴ τοῦ τραγοῦδιοῦ, δὲ στέκονται ζυγισμένες ἰσορροπία, καὶ γιὰ τοῦτο δίχως συγκρατητὸν περπάτημα, λυγίζουν καὶ λέγουν σὲ τέλος, σὲν τραβηγμένη φωνή. (Παλιὰ διδία, Τὸ τοῖδι, Δόξα). Τὸ τραγοῦδι μὰς φαίνεται πότε σὲ μονοπάτι, πότε σὲ δρόμος, πὺν τραβᾷ πάντα τὸν ἀνὴρ ὅσο, γιὰ νὰ μὰς φέρει ἀπὸ τὰ ἰσώματα τῆς πεζότητος, σὲ ξάγνια καὶ σὲς κορυφὲς τῆς αἰσθηματικῆς μας ἔξαρσης. Γιὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς, σὲν τὸν ἀλλήτῃ τοῦ δρόμου, ποτὲς δὲν πρέπει νὰ δίνει τὴ φόρα του δὴν στὴν ἀρχή, καὶ νὰ σπαταλᾷ μάταια δὴν τὴν μπόρεσή του, πρὶν ἀντικρῶσει τὸ σημάδι πὺν θὰ σταθεῖ.

Ὁ τεχνίτης τῆς συλλογῆς «Δρόμοι καὶ Μονοπάτια», λιγοστὲς ἔχει τῆς στιγμῆς τέτοιας ἀδυναμίας. Καὶ βέβαια θὰ τὸ ξαίρει τοῦτο καὶ θὰ τὸ νιώθει καλά, αὐτὸς πὺν ἔχει γράψει τὴν «Πηγὴν», ἕνα δημιουργημὰ πὺν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος του, τεχνικά ζυγισμένα, σμύουν σὲ μίαν ἔκωση δυνάμεις, συγκρατημένης μετὰ χάση καὶ ἀπαλότητα ἀξιοσημειωτῆ.

Στὸ δρόμο πὺν πηγαίναμε μοῦ λέει: διπρὸ.

—Κ' ἐγὼ διπρὸ! Κὰ πῆραμε τὸ δρόμο μες σὲ σὲ (λάμα).

Νά ή εκκληρούλα, νά ή πηγή! Ζωομένες με κισοδ
δνὸ πέτρης εἶναι ή πόρτα της· πεντέξη σκαλοπάτια
φέρουνε στὸ νερὸ θαδιά... .

Καὶ κατεβήκαμε κ' οἱ δύο.Κ' εἶπανε μέσα μιὰ δροσιὰ
κ' εἶπανε μέσα μιὰ εὐωδιά παράξενη χυμένη,
κ' εἶπανε σκοτεινὰ καὶ σιωπηλά,
κ' ἔμπαινε μόνο λίγο φῶς ἀπ' τὸν κισοδ δειλά,
κ' εἶπανε σὰ μιὰν ἐκκληρούλα, πὺν λειτουργιὰ προσμένει.
Κ' ἐγὼ γονάτισα στὴν πέτρα τῇ θρεμένη,
τῆς πῆρα μες στὸ χέριατὸ κεφάλι,
καὶ τὴν φίλησα στὸ στήμα.

Ποτὲ μου καμιὰν ἄλλη
φορὰ δὲν τὴν φίλησα, ποτὲ μου ἀκόμα
καὶ τώρα—πῶς!—τῆς πῆρα μες στὰ χέρια τὸ κεφάλι
καὶ τὴν φίλησα τρελά.

Γιατί; Γιατί... γιατί 'ταν ὅλα σιωπηλά,
γιατί ἔμπαινε λιγάκι φῶς ἀπ' τὸν κισοδ δειλά,
γιατί 'ταν μιὰ εὐωδιά παράξενη χυμένη,
καὶ μιὰ πηγή σὰν ἐκκληρούλα, πὺν λειτουργιὰ προσμένει.

Εἶναι ή «Πηγή», μποροῦμε νὰ πούμε, τὸ ἀντι-
προσωπευτικὸ ποίημα τῆς τέχνης τοῦ Θρασύβουλου
Σταύρου. Τῆς τέχνης αὐτῆς, πὺν με ὅλη τὴν ιδιαι-
τεία της μᾶς δίνει τὴν ἀντύπωση κάποιας ἐπιδόσεως
τῆς στιχογραφικῆς τοῦ Παλαμά. Ὁ ποιητὴς τῆς «Α-
σάλευτης ζωῆς», εἶν' ἐκεῖνος πὺν ἔφερε στὴν ποίη-
σή μας τὸ κανονικὸ καὶ αἰγούρο μεταχειρισμὰ τοῦ
λεύτερου στίχου. Καὶ γιὰ τοῦτο ὁ στίχος αἰκῶς φέρ-
νει τὸ ἰδιαίτερο χρώμα καὶ θυμίζει τὰ γνωρίσματα
τῆς Μούσας του. Ἡ μίμηση, βέβαια, δὲν ἀργήσε ν'
ἀρπάξει τὸ λεύτερο στίχο, καὶ με τὴν ἑλλειψη τῆς
γνώσεως τῆς τέχνης, πὺν χαρακτηρίζει τοὺς πολλούς,
νὰ τονε γυμνώσει ἀπὸ τὸ ρυθμὸ καὶ ἀπὸ τὸ μέτρο καὶ
νὰ τὸν καταστήσει ὄχι μονάχα ἀγνώριστο, μὰ καὶ μιὰ
αἰτία τῆς ποιητικῆς εὐκολίας καὶ προχειρότητας. Καὶ
πότε; Τὴν ὥρα ἴσα ἴσα πὺν ἡ δημοτικὴ μας γλώσ-
σα, ἀπάνου στὰ πρῶτα χρόνια τῆς φιλολογικῆς της
καλλιέργειας, ἔπρεπε νὰ περάσει, νὰ δοκιμαστῇ καὶ
νὰ πολιτιστῇ με τὸν κανονικὸ μπερηνέμο στίχο, νὰ
τροχιστῇ ἀπάνου του ἡ ἔκφραση καὶ νὰποχήσει τὴν
ἄξια δόναμή της. Δὲ θέλουμε, βέβαια, νὰποκλείσου-
με γενικὰ τὸ λεύτερο στίχο, ἀφοῦ μάλιστα νομίζου-
με πῶς ὅλο τὸ μέλλο εἶναι δικό του. Θέλουμε μόνο
νὰ τονίσουμε πῶς ὁ λεύτερος στίχος, εἶναι στίχος
με κανόνα, καὶ πὺν δύσκολος στὸ μεταχειρισμὰ του
ἀπὸ τὸ συνηθισμένο, στίχος πὺν δείχνει ποιητικὴ ἐ-
ποχὴ προχωρημένη καὶ πολιτισμένη, ὅπως ἀκόμα
δὲν εἶναι ἡ δική μας.Κ' ἡ ἀπόδειξη νὰ τη. Ἡ ἐπίγνω-
ση τῆς τεχνικῆς τοῦ λεύτερου στίχου λείπει, καὶ γιὰ
τοῦτο βλέπουμε καὶ νεώτερους ἀκόμα νὰ τὸν μετα-
χειρίζονται, ἄμειτρα καὶ ἀκανόνιστα, βρισκοντας ἔ-
τσι καὶ ἐνκόλια γιὰ τὴ διατύπωση τοῦ στοχασμοῦ
τους.

Ὁ Θρασ. Σταύρου, εἶναι μιὰ ἐντυχιμένη ἐξαι-
ρεση σιτὸς νεώτερους ποιητὲς μᾶς. Προτιμᾷ, πολλές
φορὲς, τὸ λεύτερο στίχο, γιατί ξαίρει νὰ γυμνάζει
ἀπάνου σ' αὐτὸν τὴ δύναμή του. Ἐχει γνώση τῆς με-
τρικῆς καὶ τῆς σύνθεσής του. Ἔτσι μᾶς δίνει ἐν'
ἄξιο παράδειγμα μελέτης καὶ προσοχῆς. Στοιχεῖα,
ποὺ μαζὶ με τὴν ψυχόρμητη ποιητικὴ διάθεση, τὴν
ἀληθινὴν του φωτιά καὶ τὸ φίνο αἶσθημα πὺν τονε
χαρακτηρίζει, φέρουνε τοὺς στίχους του στὴν πρῶ-
τη γραμμὴ τῆς προστάθειας, πὺν σημειώνεται ἀπὸ
τοὺς νεώτερους λυρικοὺς τῆς ἐποχῆς μᾶς.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ

Ἑλλάδα, πλάσε με κατὰ τὴν εὐθυμίᾳ σου· χύνε
στὸ τοῦ μου τὴ διάφανη λαμπράδα τ' οὐρανοῦ σου,
καὶ ὅσοι ξανὰ στὴν ταραγμένη μου καρδιά τὴν ἀρ-
μονικὴ γαλήνη, πῶχει τὸ κοιμιόμενο σου τὸ κῆμα.

Μὴν ἀφίνεις μέσα μου τίποτε τραχί, σκληρὸ τί-
ποτε· σιγαγγάλισε ἀγάλια τὰναφύλλητὰ τοῦ πόνου,
καὶ ῥόθμισε πῆς φωνῆς τῆς λάγνης φιλενάδας, τῆς
χαρᾶς μου, σ' ἕνα τραγοῦδι ἄξιο τῆς ὁμορφιάς σου.

Κάμε νᾶναι οἱ πόθοι μου πὺν λαγαροὶ καὶ ἀπὸ τῆς
θεϊκῆς σου αὐγούλες, καὶ ὁς τοὺς τὸ σχῆμα τὸ σω-
στό, πῶχουν οἱ ραχοῦλες σου, ὅταν τὸ βράδι με λου-
λούδια τῆς ραντίζει.

Ἐἵτε προσβάλει ὥρα στρυγνή, ἢ ὥρα γλυκειά, δό-
σε νὰ μένω ἀσάλευτος, καὶ σὰν ἔρθει ὁ Χάρος, νὰ
τὸν δεχτῶ με τὴν ἀταραξία τοῦ δέντρον τῆς Παλ-
λάδας.

ΠΙΕΡ ΜΠΩΝΤΡΥ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐπιστολὴ στὸ Γ. Ξενοπούλο

Ὦχ! ἀφέντη Γρηγοράκη,
κάθεσαι καὶ χολοσκάξεις
καὶ γιὰ τόσο πραγματάκι
τὴν καρδιά σου μαραζιάξεις.
Δὲ σοῦ δώκαν τ' Ἀριστεῖο,
καὶ σὺ κάθεσαι καὶ κλαῖς·
μὰ, ὅπως ἔγινε, εἰν' ἀσπῆιο,
εἶναι τρύπιος τερεκὲς!
Κ' ἔπειτα, πῶς νὰ τὸ πάρεις;
συγγενεῦεις με Δροσίνῃ;
ἢ μὴν εἶδ' ἕνας Γρουπάκης,
ἢ Πολέμης; Τί νὰ γίνει!
Θέλεις, ἄλυσσοδεμένο,
νὰ σὲ λέν, Γρηγόρη, θέλεις;
Σὲ ἀσπάζομαι, καὶ μένω,

Μ. Γιαννάτος Ἀθηνέλλης

ΣΤΟΥΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΥΣ ΜΑΣ

Στὸ Παριζιάνικο περιοδικὸ « La vie des peuples »
θὰ δημοσιεύει ὁ Ψυχάρης ταχικὰ βιβλιοκρισίες,
γιὰ ὅσα βιβλία τοῦ στέλνονται. Αὐτὸ, βέβαια,
θὰ ἀφελήσῃ σημαντικὰ τὴ φιλολογία μᾶς, πὺν
μέσο τοῦ Ψυχάρη, θὰ γίνῃ γνωστὴ στὴν Εὐρώ-
πη. Οἱ λογοτέχνες μᾶς λοιπὸν καὶ ποιητὲς μᾶς ἄς
στέλνουν τὰ βιβλία τους στὴν ἀκόλουθη οὐσίαση!

Mr Jean Psichari
Sénat

Palais de Luxembourg
Paris